

Matcha

ZIELONA MOC Z JAPONII,
KTÓRA PODBIJA ŚWIAT

Milena Grajko, WIJHARS w Olsztynie

Od ceremonii herbacianych w Japonii po modne kawiarnie i media społecznościowe – matcha w błyskawicznym tempie zdobywa popularność na całym świecie, także w Polsce. Intensywnie zielona herbata w proszku zachwyca nie tylko wyglądem i wszechstronnym zastosowaniem, ale także bogatą tradycją oraz wyjątkowym procesem produkcji. Wraz z rosnącym zainteresowaniem tym produktem coraz większego znaczenia nabierają jednak kwestie jego jakości, autentyczności i prawidłowego oznakowania.

W ostatnich latach matcha - sproszkowana zielona herbata pochodząca z Japonii, zyskała na popularności w wielu krajach europejskich, w tym w Polsce.

Jej intensywnie zielony kolor, charakterystyczny smak oraz szerokie zastosowanie – od napojów po desery – sprawiają, że jest postrzegana jako produkt „premium” i często pojawia się w trendach nowoczesnej gastronomii. Jednocześnie naukowcy i branża podkreślają, że rosnące zainteresowanie matchą wiąże się z wyzwaniem dotyczącymi jej autentyczności i jakości.

TROCHĘ HISTORII

Matcha wywodzi się z Chin, ale jej rozkwit nastąpił w Japonii w XII wieku, kiedy mnich Eisai wprowadził metodę spożywania sproszkowanej zielonej herbaty. W Japonii stała się integralną częścią ceremonii herbacianej (chanoyu), łącząc konsumpcję napoju z filozofią zen. Tradycyjne metody zacierania krzewów i mielenia liści przetrwały do dziś, a współczesna matcha łączy dziedzictwo kulturowe z wymaganiami nowoczesnego rynku.

UPRAWA

Proces produkcji ma kluczowe znaczenie dla jakości matchy.

Liście *Camellia sinensis* przed zbiorem są uprawiane w warunkach ograniczonego dostępu światła przez 3–4 tygodnie, co zwiększa zawartość chlorofilu i aminokwasów, nadając intensywną zieleń i łagodny smak. Po ręcznym zbiorze liście są krótko parowane, suszone i oczyszczane do postaci tencha, a następnie powoli mielone na kamiennych żarnach. Spożywa się cały liść, w przeciwieństwie do zwykłej zielonej herbaty, co wzmacnia walory smakowe i wartości odżywcze.

W Japonii regiony takie jak Uji (okolice Kioto), Nishio (prefektura Aichi), Shizuoka oraz Kagoshima są szczególnie znane z uprawy wysokiej klasy matchy. To właśnie tam od stuleci udoskonalane są metody uprawy i przetwarzania, które wpływają na jej cechy sensoryczne. W praktyce rynkowej pojawiają się także odpowiedniki pochodzące z innych krajów, jednak oryginalna matcha japońska jest często uznawana za punkt odniesienia w kontekście jakościowym.

RODZAJE MATCHY

W zależności od czasu zbioru i właściwości liści wyróżnia się trzy główne rodzaje matchy: ceremonialną, tradycyjną i kulinarną.

Matcha ceremonialna pochodzi z wczesnych, wiosennych zbiorów i charakteryzuje się najdelikatniejszymi liśćmi, łagodnym smakiem z minimalną goryczką oraz intensywnie zielonym kolorem. Jest uważana za najwyższej jakości herbatę, o lekko słodkawym aromacie i aksamitnej konsystencji. Liście zbierane nieco później dają

matchę tradycyjną, w której smak staje się bardziej wyrazisty i lekko gorzki, a zabarwienie ciemniejsze. Z ostatnich zbiorów powstaje **matcha kulinarna**, intensywniejsza w smaku i ciemniejsza, idealna do wypieków, smoothie czy napojów mieszanych.

ZIELONA TRADYCJA W NOWOCZESNYM WYDANIU

Matcha to nie tylko sproszkowana zielona herbata – to symbol japońskiej tradycji, elegancji i nowoczesnego stylu życia. Jej intensywnie zielony kolor przyciąga wzrok, a napoje i desery stają się prawdziwą uczcą dla oczu. Popularność matchy wynika jednak nie tylko z jej atrakcyjności wizualnej, lecz także z unikalnych właściwości prozdrowotnych i sensorycznych. Spożywanie sproszkowanych liści pozwala korzystać z pełnego spektrum składników bioaktywnych, w tym aminokwasów, polifenoli i katechin, które wspierają funkcje antyoksyda-

cyjne organizmu. Zawarta w niej teanina wpływa na poprawę koncentracji i łagodzenie stresu. Matcha łączy tradycję z nowoczesnością – można ją pić w klasyczny sposób, ubijaną bambusową miotełką, albo dodawać do smoothie, latte czy wypieków. Jej uniwersalność i wyjątkowa estetyka sprawiają, że coraz więcej osób sięga po nią, chcąc poczuć kawałek Japonii w codziennym rytuale.

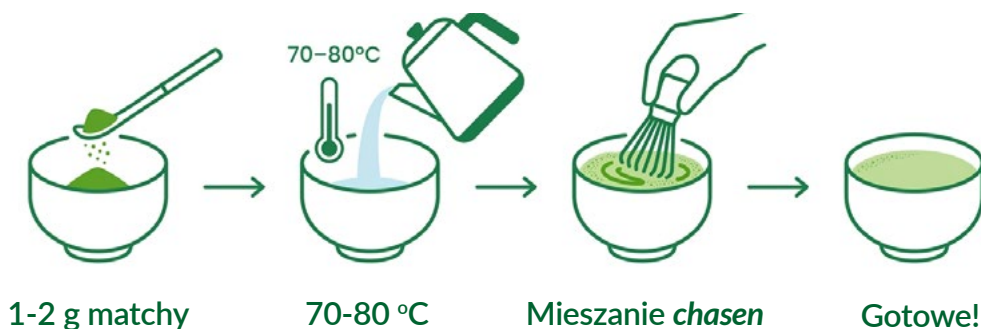
PRZYGOTOWANIE MATCHY

Tradycyjny sposób przygotowania matchy obejmuje wsypanie odpowiedniej ilości (typowo 1–2 g) do miseczki lub filiżanki, dodanie gorącej wody o temperaturze około 70–80°C oraz energiczne mieszanie bambusową trzepaczką (chasen) do uzyskania jednolitej, jednorodnej zawiesiny z lekką pianką. Matchę można przygotować także przy użyciu spieniacza czy innych narzędzi, jeżeli tradycyjne akce-

soria nie są dostępne. Forma latte powstaje przez dodanie spienionego mleka lub napoju roślinnego do wcześniej przygotowanej matchy.

Chasen
trzepaczka do matchy

OBOWIĄZKI DOTYCZĄCE OZNAKOWANIA

Wysoka wartość rynkowa matchy oraz jej zróżnicowanie jakościowe sprawiają, że produkt ten wymaga szczególnej uwagi zarówno ze strony konsumentów, jak i podmiotów odpowiedzialnych za jego wprowadzanie do obrotu, zwłaszcza w kontekście rzetelnego oznakowania i deklarowania jego cech.

Matcha oferowana jako produkt spożywczy musi być oznakowana zgodnie z przepisami prawa żywnościowego UE, w szczególności z Rozporząd-

zeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 roku w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...) (Dz. U. L 304 z 22.11.2011, str. 18 z późn. zm.).

Etykieta produktu musi zawierać określony zestaw danych, które nie tylko informują, ale również chronią konsumenta przed wprowadzeniem w błąd.

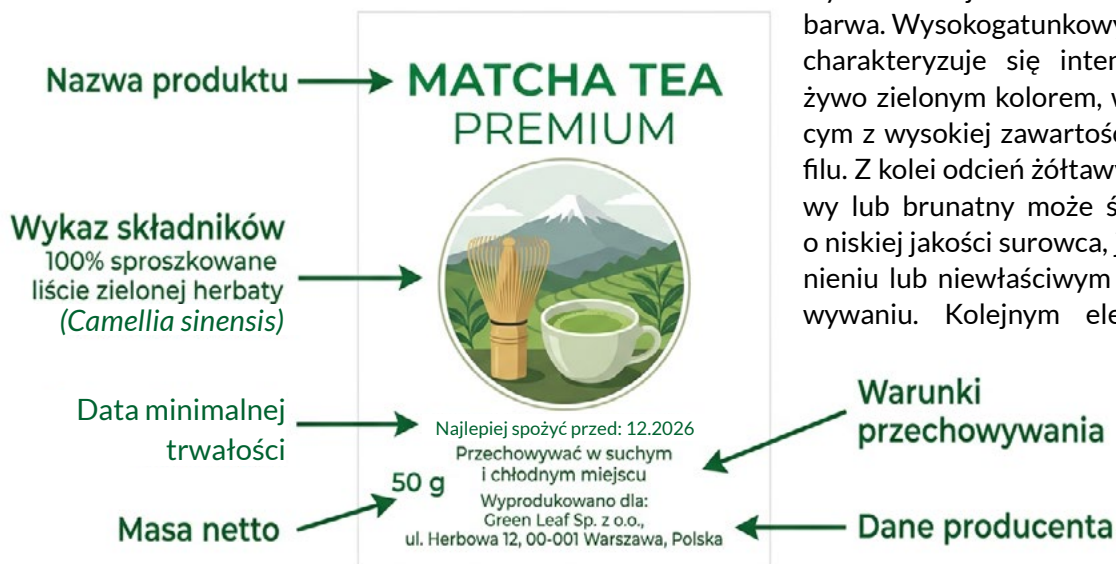
Zgodnie z przepisami prawa żywnościowego, oznakowanie produktu musi zawierać nazwę środka spożywczego, która w sposób jednoznaczny określa charakter produktu, np. „herbata zielona sproszkowana (matcha)”. Niedopuszczalne jest stosowanie nazw sugerujących wyższą jakość, jeżeli nie znajduje to odzwierciedlenia w rzeczywistych cechach produktu. Kolejnym wymaganym elementem jest wykaz składników. W przypadku wysokiej jakości matchy powinien on być bardzo prosty i obejmować wyłącznie jeden składnik – sproszkowane liście herbaty.

Na opakowaniu musi znaleźć się także data minimalnej trwałości, masa netto produktu oraz informacja

i adres producenta lub importera – co umożliwia jednoznaczną identyfikację źródła pochodzenia herbaty. Dodatkowo, jeśli produkt posiada certyfikaty (np. ekologiczne), powinny być one oznaczone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Ciekawostką może być fakt, że prawdziwa matcha wysokiej jakości niemal zawsze pochodzi z Japonii, a jasno wskazane pochodzenie surowca na opakowaniu stanowi jeden z podstawowych wyznaczników jej autentyczności. Szczególnie cenione są produkty z regionów takich jak Uji czy Nishio, które od lat specjalizują się w tradycyjnej uprawie i przetwarzaniu tej herbaty.

Istotnym, a jednocześnie bardzo prostym do oceny wyróżnikiem jakości matchy jest jej barwa. Wysokogatunkowy proszek charakteryzuje się intensywnym, żywo zielonym kolorem, wynikającym z wysokiej zawartości chlorofilu. Z kolei odcień żółtawy, oliwkowy lub brunatny może świadczyć o niskiej jakości surowca, jego utlenieniu lub niewłaściwym przechowywaniu. Kolejnym elementem,

o warunkach przechowywania, zwłaszcza jeżeli mają one wpływ na trwałość produktu. W przypadku matchy często obejmuje to zalecenie przechowywania w szczelnym opakowaniu, z dala od światła i wilgoci. Ponadto etykieta powinna zawierać dane identyfikujące podmiot odpowiedzialny za produkt – nazwę

na który warto zwrócić uwagę, jest struktura proszku. Dobra matcha jest bardzo drobno zmielona i w dotyku przypomina puder kosmetyczny. Jeżeli proszek jest wyczuwalnie ziarnisty lub tworzy grudki, może to oznaczać niższą jakość produktu lub mniej zaawansowany proces produkcji.

Źródła:

1. Kochman J., Jakubczyk K., Antoniewicz J., Mruk H., Janda K. 2020: Health Benefits and Chemical Composition of Matcha Green Tea. *Molecules*, 25(23), 5554.
2. Chen X., Yang Y., Liu X., Chen J., Wang Y. 2022: Effect of Shading on the Morphological, Physiological, and Biochemical Characteristics as well as the Transcriptome of Matcha Green Tea. *International Journal of Molecular Sciences*, 23(22), 13833.
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. U. UE. L. z 2011 r. Nr 304, str. 18 z późn. zm.).
4. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Matcha>